

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 11. do 20. maja 2011

OBVESTILO

Stanje kmetijskih rastlin se je po dežju, 15. maja, v večjem delu Slovenije delno popravilo, predvsem se je začasno izboljšalo stanje v vrhnjem sloju tal. Na Primorskem še vedno traja kmetijska suša, vodni stres za sadno drevje, oljke in vinsko trto se nadaljuje. Slabša vodna preskrba je na Štajerskem in Dravsko Ptujskem polju, več padavin je bilo v osrednji in SV Sloveniji. Posevki ozimin so nižje rasti zaradi sušnih razmer v prvem delu pomladi, prvi odkos je slabši od pričakovanega v normalnih pogojih, košnja za seno še ni potekala zaradi neugodnih razmer, koruza se je po padavinah vidno popravila.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Drugo majsko dekada je zaznamoval dež, ki je bil najbolj intenziven 15. maja. Najvišje padavine so bile zabeležene na Notranjskem (Postojna 85,5 mm). V zahodni in osrednji je padlo med 30 in 60 mm padavin, v jugovzhodni Sloveniji med 20 in 30 mm. Najmanj dežja, med 10 in 20 mm, je bilo na vzhodu. Povprečna temperatura zraka v prvih dveh dekadah maja je v zahodni in osrednji Sloveniji preseгла dolgoletno povprečje za 1 °C. Pred dežjem so bile dnevne temperature zraka povsod nad dolgoletnim povprečjem. Maksimalne dnevne temperature zraka so povsod, razen v gorskem svetu, presegle 25 °C. Deževje je prineslo ohladitev, minimalne temperature zraka so se spustile pod 8 °C, ponekod tudi pod 5 °C. Dolgoletno povprečje trajanja sončnega obsevanja je bilo v prvih dveh dekadah v splošnem preseženo za 20 %, v osrednji Sloveniji in na Goriškem za 50 %.

STANJE RASTLIN

Padavin je bilo premalo za izboljšanje vodne preskrbe sadnega drevja in vinske trte. Vinska trta na Obali, Goriškem in v Brdih ima nastavljene kabrnke, cveti še ne. Oljke na Obali in v Brdih so tik pred cvetenjem, cvetovi še niso odprti. Vrtnine je še vedno potrebno redno namakati. Tudi v višjih predelih Istre so padavine le začasno izboljšale namočenost vrhnjega sloja, globlje v tleh se stanje ni bistveno spremenilo, kar pomeni da se vodni stres za sadno drevje, oljke, vinsko trto nadaljuje. V severovzhodni Sloveniji je ječmen sklasil, naliva zrnje, pšenica polno klasi in je tik pred cvetenjem. Posevki obeh ozimin so nižje rasti od pričakovane, redkejši je tudi rastlinski sklop, kar je posledica sušnih razmer v pomladanskih mesecih. Kuruza je pred zadnjimi padavinami zastala v rasti, posevki so bili rumeni (o podobnem so poročali tudi iz Avstrije, Madžarske in Hrvaške). K temu so v prejšnjem tednu doprinesle tudi razmeroma nizke temperature zraka. Po padavinah se je kuruza vidno popravila, bujnost napreduje, trenutno posevki razvijajo 4. in 5. list. Prihodnji teden ocenjujejo, da bo dosegla velikost in kondicijo, primerno za dognojevanje posevkov. Oljna repica je odcvetela, posledice sušnih razmer so opazne predvsem v redkejšem rastlinskem sklopu. Travnike kosijo, trave so v polnem cvetenju, prvi odkos je polovico slabši od pričakovanega v normalnih vodnih razmerah. Buče formirajo prve prave liste, na izpostavljenih legah in slabše pripravljenih tleh so opazili slabši vznik in poškodbe zaradi prenizkih temperatur zraka v času vznika. Slabša je trenutno vodna preskrba rastlin na osrednjem Štajerskem in na Dravsko Ptujskem polju, kjer so na udaru predvsem tla s slabšo vodno zadrževalno sposobnostjo. V osrednji Sloveniji zgodnje trave cvetijo (latovka, pasja trava ne povsod, lat je odprt tudi pri pahovki vendar še ne cveti, je tik pred cvetenjem. Kosijo za silažo, odkosi so manjši od pričakovanih. Košnja za seno še ni potekala zaradi prenizkih temperatur zraka za sušenje, ocenjujejo da se bo košnja splošno začela ob koncu tega tedna, vendar je zaradi nevarnosti nestanovitnega vremena potrebna preudarnost pri odkosu.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V dneh z oblačnostjo in nižjimi temperaturami zraka so bile vrednosti izhlapevanja med 2 in 3 mm. Na obalnem območju je bilo sedem dni z vrednostjo izhlapevanja več kot 5 mm. Tudi v osrednji Sloveniji je v večjem delu dekade izhlapelo med 4 in 5 mm vode na dan. Nekoliko manj vode je izhlapelo na Štajerskem in Dolenjskem, najnižje vrednosti izhlapevanja so bile na Gorenjskem, kjer so se šele ob koncu dekade povzpele nad 4 mm.

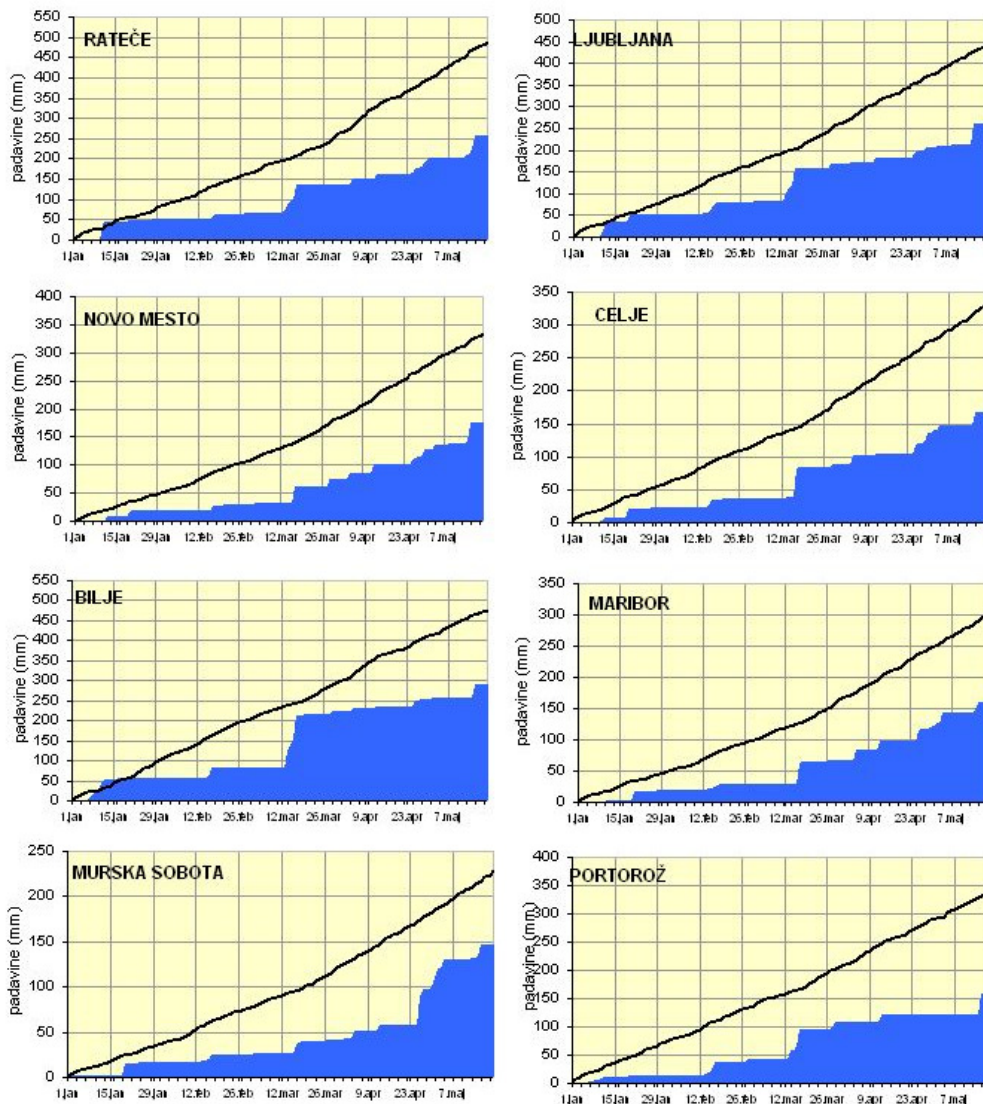
VODA V TLEH

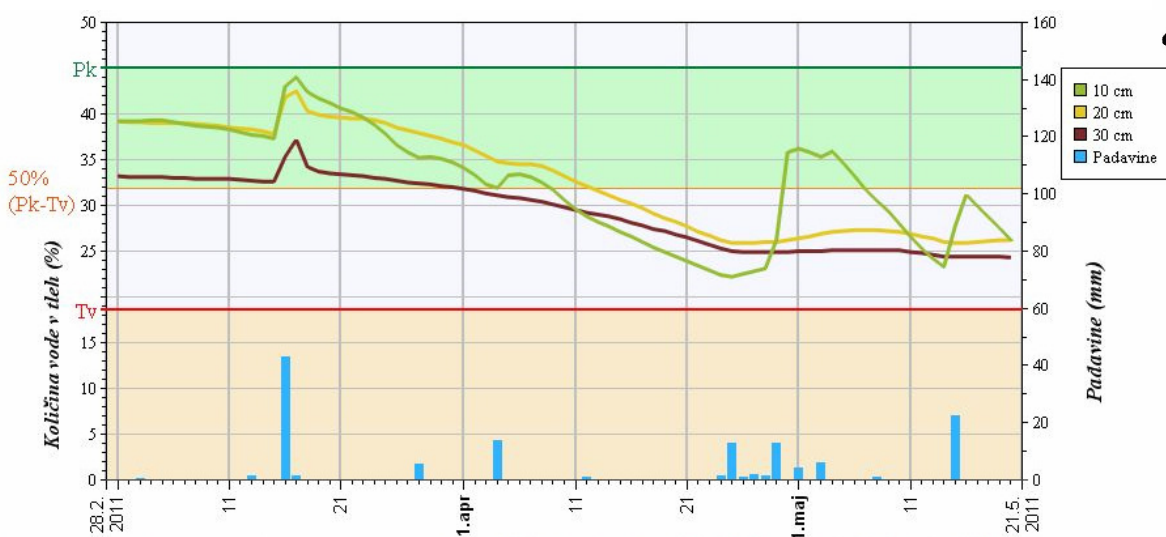
Dež 15. maja ni zadostoval za napolnitev vodnega rezervoarja in je le začasno izboljšal stanje vodne bilance. Na Primorskem in v Prekmurju se je po dežju nivo vode v tleh na globini do 30 cm povzpел nad spodnjo mejo rastlini dostopne vode, vendar je ob koncu dekade že spet padel pod njo. Na Štajerskem in Dolenjskem padavine niso dvignile nivoja vode v tleh.

**Kumulativna višina padavin od 1. januarja do 20. maja 2011
(črta ponazarja potek kumulativne višine padavin dolgoletnega povprečja 1961-1990)**

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Celje, 1. 3. – 20. 5. 2011

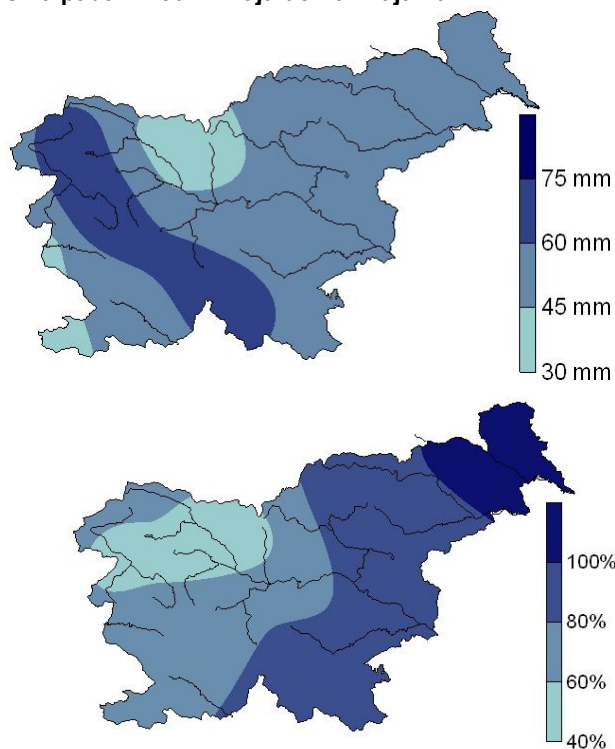
Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Višina padavin od 1. maja do 20. maja 2011

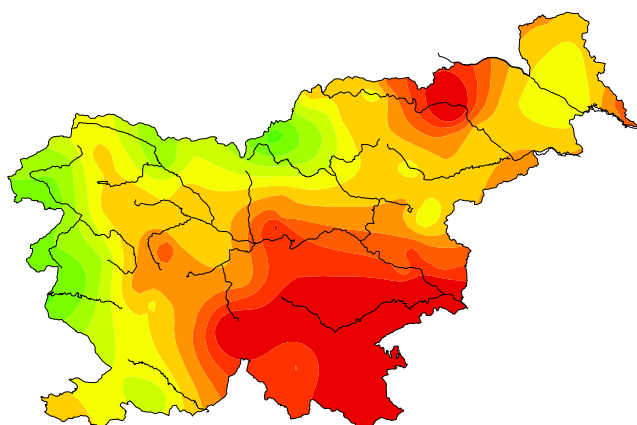

Z izjemo severovzhodne Slovenije višina padavin v prvih dveh dekadah maja ni dosegla dolgoletnega povprečja 1961-1990. V večjem delu Slovenije je padlo več kot 45 mm padavin. Manj dežja je padlo na obalnem območju in delu Gorenjske. Največ padavin je bilo na Notranjskem.

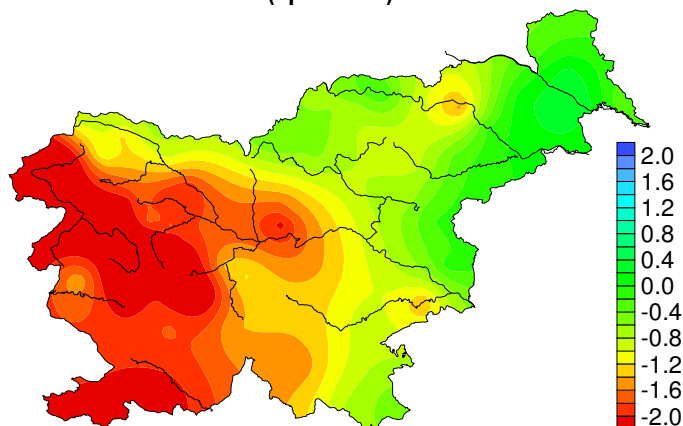
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

Negativne vrednosti SPI1 še ne pomenijo sušnosti in mogoče le negativno odstopanje od dolgoletnega povprečja za mesec april, vseeno pa v primeru velikih odstopanj prav gotovo nakazujejo na izredno stanje. Čeprav je vzhodna Slovenija v mesecu aprilu prejela količino padavin enako dolgoletnemu povprečju 1971-2000, te niso zadostovale za prekinitev suše. Vrednost padavinskega indeksa v trimesečnem obdobju od februarja do aprila je tako povsod negativna in dosega ekstremne vrednosti. To pomeni, da je padla bistveno manjša količina dežja od pričakovane, kar označuje sušo.

SPI3 (februar – april 2011)

SPI1 (april 2011)

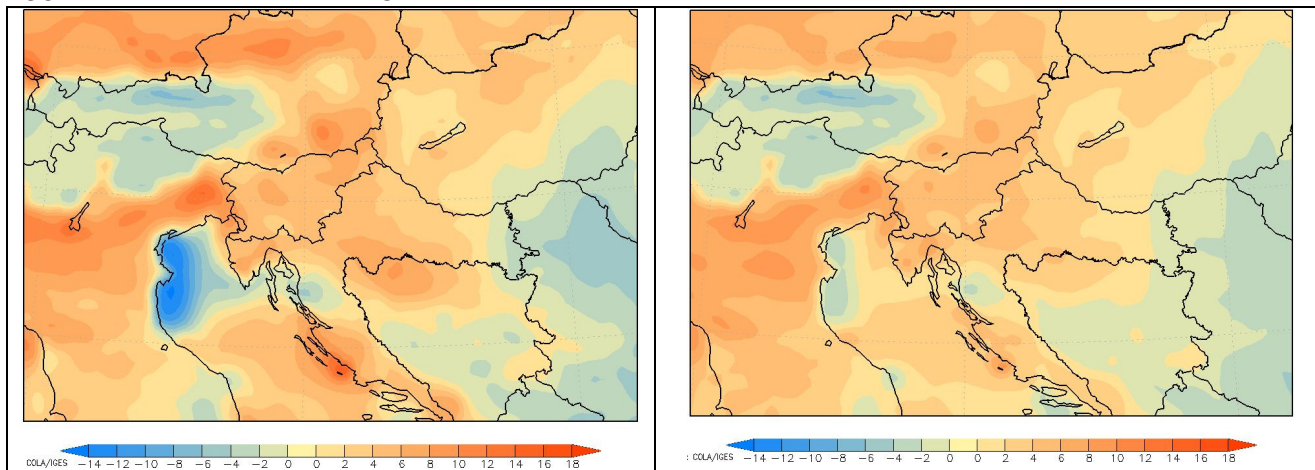

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2.0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2.3 %
1.5 to 1.99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4.4 %
1.0 to 1.49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9.2 %
-.99 to .99	Normalno	Zelena	68.2 %
-1.0 to -1.49	Zmerno suho	Rumena	9.2 %
-1.5 to -1.99	Zelo suho	Oranžna	4.4 %
-2 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2.3 %

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2010. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

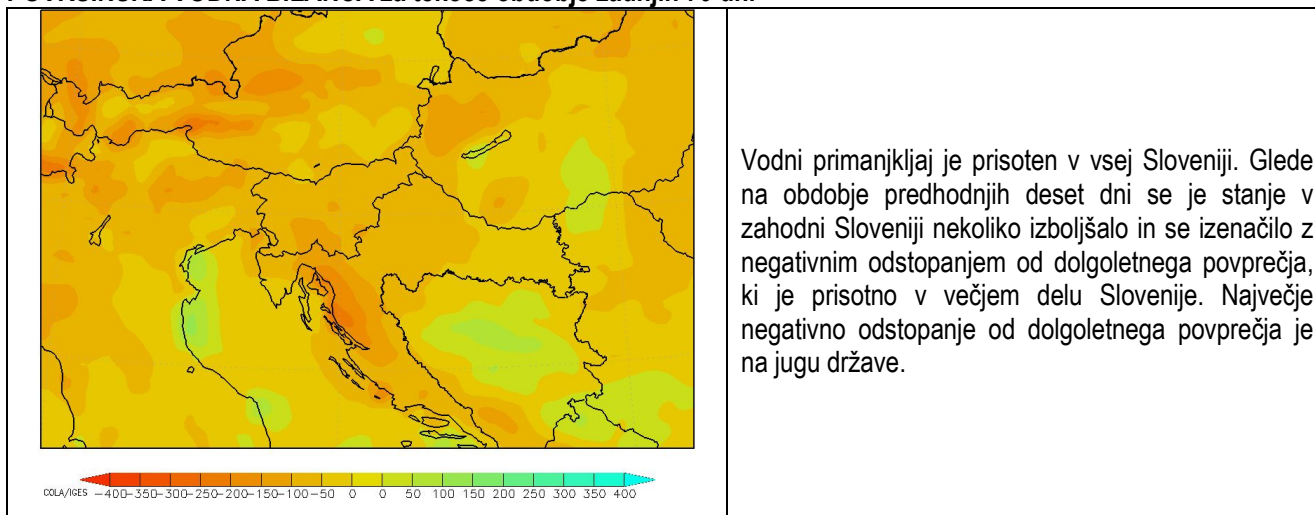
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. januarja do 20. maja 2011 (levo) in od 1. aprila do 20. maja 2011 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2010.

Z ozirom na stanje ob koncu prejšnje dekade se je pozitivno odstopanje akumulacije temperatur zraka nad pragom 5 °C glede na dolgoletno povprečje v obeh simulacijah še okrepilo. Območje z višjim pozitivnim odklonom se je iz zahodne in osrednje Slovenije razširilo nad skoraj celotno Slovenijo. Simulacija iz 1. januarja kaže na zvišanje pozitivnega odklona akumulacije temperature zraka nad 5 °C glede na dolgoletno povprečje za en stopinjski razred tudi nad območjem Štajerske.

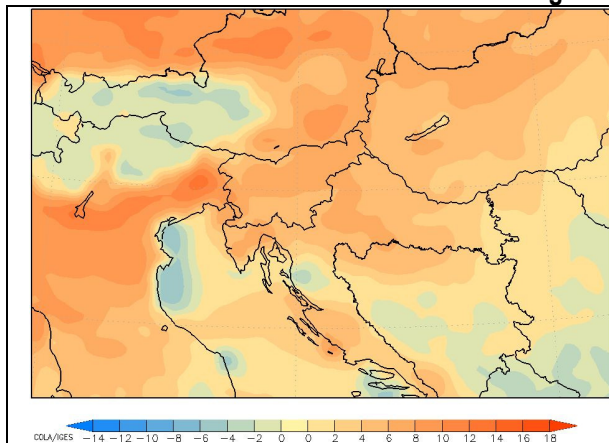
POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

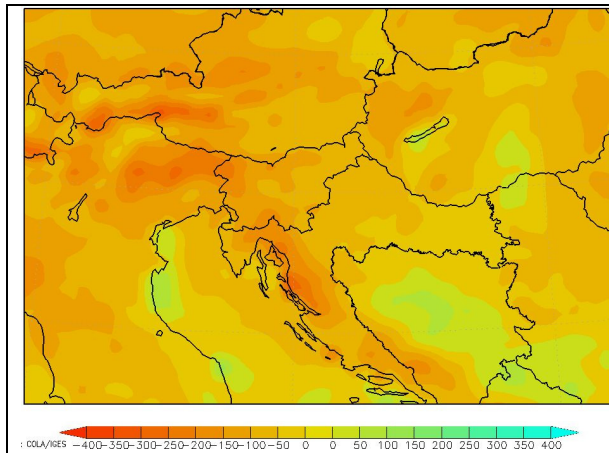
Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2010).

VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 30. maja 2011

V tekoči dekadi pričakujemo v večjem delu države temperature zraka višje od dolgoletnega povprečja 1989-2010. Največje odstopanje se pričakuje na Goriškem, v osrednji in severovzhodni Sloveniji ter na Štajerskem.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 30. maja 2011

Stanje površinske vodne bilance bo po pričakovanju tudi v naslednjem 10-dnevnom obdobju slabo. Največja negativna odstopanja od povprečja se pričakuje na zahodni polovici Slovenije.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 30. maja 2010 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje v mm.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.